

“यदस्य पारे रजसः । शुक्रं ज्योतिरजायत । तन्नः पर्षदति
द्विषः । अग्ने वैश्वानर स्वाहा” इति । हे ‘वैश्वानर’ सर्वमनुष्य-
हितकारिन्, ‘अग्ने’, ‘अस्य रजसः’ रजोगुणयुक्तस्य संसारस्य,
‘पारे’ परतीरे, रजोगुणास्पृष्टे स्थाने, ‘शुक्रं’ निर्मलं, तदीयं
‘यत्’, ‘ज्योतिरजायत’, ‘तत्’ ज्योतिः, ‘नः’ अस्माकं, ‘द्विषः’
शत्रून्, ‘अतिपर्षत्’ अतिशयेन विनाशयतु, ‘स्वाहा’ इदञ्च
स्वाहुतम् अस्तु ॥

(२) यत्पशोर्वाशनं शब्दनन्तनिमित्तहोमार्थ एको मन्त्र
उक्तः । अथ तत्रैव मन्त्रान्तरमाह । “यस्माद्भीषाऽवाशिष्ठाः ।
ततो नो अभयं कृधि । प्रजाभ्यः सर्वाभ्यो मृड । नमो रुद्राय
मीढुषे” इति । हे पशो ‘यस्मात्’ कारणात्, ‘भीषा’ भीत्या,
‘त्वम्’, ‘अवाशिष्ठाः’ शब्दं कृतवानसि, ‘ततः’ मारणात्, पापं
‘नः’ अस्माकम्, ‘अभयं’ ‘कृधि’ यथा पापभीतिर्नास्ति तथा
कुर्वन्तु, किञ्च ‘प्रजाभ्यः’ ‘सर्वाभ्यः’ सर्वप्रजार्थं, ‘मृड’ सुख-
हेतुर्भव ‘मीढुषे’ सक्ते त्वामुप्रादितवते, ‘रुद्राय’, ‘नमः’ ‘अस्तु’ ।
पूर्वाक्तो यदस्य पार इति मन्त्रो वाशनवेपनादिषु सर्वेषु
निमित्तेषु साधारणः । अयन्तु वाशने एवेति विशेषः ॥

(३) पशोरूपवेशने होममन्त्रमाह । “यस्माद्भीषा न्यषदः ।
ततो नो अभयं कृधि ॥ १ ॥ प्रजाभ्यः सर्वाभ्यो मृड । नमो
रुद्राय मीढुषे” इति । ‘न्यषदः’ निषण्वानसि । अन्यत् पूर्ववत् ॥

(४) यदुक्तं सूत्रकारेण, तन्मैत्रावरुणदण्डेनोत्पादयेदिति ।
तत्र मन्त्रमाह । “उदुस्त तिष्ठ प्रतितिष्ठ मारिषः । मेमं यज्ञं